

מזעלוח

השבוע עבר בין התייחדות ואבל, הלוויה והספר.

המוות שלט כשבוע הזה. העולם כולו עמד בסימן מותו של אחד משני קיסרי העולם, שי ליט האימפריה האדירה המשתרעת מברלין המזרחית ועד ולאדיוס טוק של חוף האוקיאנוס השקט (ראה להלן).

ישראל עמדה בסימן מותה של אשת ראש-הממשלה, עליזה בגין, שהיתה לה מאחרי הקלעים השפעה עצומה על מנחם בגין, ושפטירתה עלולה להשפיע על המשך תפקודו (ראה עמודים 6-7).

אך על הכל האפילה הטרגדיה שחדרה לפתע אל 75 בתים בישראל, בני כל העדות והמעמדות, כאשר קרסתחתיו בניין המימשל הצבאי הישראלי בצור, בנסיבות מיסטוריות (ראה עמודים 8-10), גם מאורע טראגי זה עורר שאלות.

באולם באוניברסיטת ירושלים נמ' שך המאמץ האיטי והקפדני לברר את נסיבותיה של טראגדיה אחרת - הטבח הנורא שנערך במאות גברים, נשים וילדים במחנות-הפליטים בביירות. טבח אחרי טבח התגלתה האמת, ונקרע מסך עבה של שקר רים (ראה עמודים 72-70).

בין התייחדות ואבל, הלוויה והספר, יכול היה האזרח הישראלי לזכור אך בקושי כי המדינה קיימת כדי להבטיח חיים ולא מוות, שלום ולא מלחמה; ביטחון ולא שרי שרת אינוסופית של שפיכות-דמים.

המילחמה

הדילמה

מה גרוע יותר: פיגוע חבדני יעני או תאונה שמקורה ברשלנות? ברגע שנודע על התמוטטות ה-

בניין של המימשל הצבאי הישראלי (הבלתי-ירישמי) בצור, החל הניחוש הגדול: חבלה או לא?

הדרגים המדיניים והצבאיים נקדו רעו בין שתי מגמות סותרות.

היו ששאפו לייחס את האסון לפיגוע חבדני מצד כוחות אש"ף, כדי להטיל עליהם את האשם לאובי דן החיים ולספק עילה נוחה להגדת חתת מכה צבאית כלשהי עליהם.

צ'יק

מישפחת היידיהמיוזאים עזרא אמריים בהלווייתו טרגדיה ב־75 בתים בישראל

יחסי חוץ

איש המגן

החישג העיקרי היה שקדי: מידחמת-העולם השלישית לא פרצה בימי כהונתו.

יתכן שהדבר הטוב ביותר שניתן היה השבוע לכתוב על ליאוניד איליץ' ברז'נייב, שהלך לעולמו ב־75, היה שלא היה מה לכתוב עליו.

בתקופת כהונתו הממושכת (שנים) כשליט עליון של המימסד הסובייטי, לא אירע שום מאורע מהפכני, לטוב או לרע. מילחמת העולם השלישית לא פרצה. הריי פורמה הגדולה של המישטר הסובייטי לא התחוללה. הדטאנט לא יצר מצב חדש בעולם, שום דבר מהותי לא השתנה.

סוף האביב. הדוקטרינה היחידה שנושמה על שמו של ברז'נייב היתה זו שקבעה כי יש לשלטון הסובייטי הזכות הטיבעית לפלוש לארצות קומוניסטיות אחרות כדי למנוע שם ריפורמות ליברליות. בי עיקבות, דוקטרינת ברז'נייב" זאת פלש הצבא הסובייטי, כפקודתו, ל־צ'כוסלובקיה ושם קץ ל־אביב של פראג. ואילו לקראת סוף תקופת־שילטונו פלש הצבא הסובייטי ל־אפגניסטאן, כדי להציל שם מישטר פרו־סובייטי רופף, הרפתקה זו נקראת, ויאטנאם הסובייטי-סית", ושום סוף לה אינו נראה באופק.

מתנגדי-המישטר בברית-המועצות שתבעו יתר חרות, דוכאו בחומרה, אך בלי האכזריות הבלתי-אנושית של תקופת סטאלין. הרפורמה הליברלית בפולין נמנעה בכוח, אך בלי התערבות סובייטית ישירה.

ברז'נייב שמר על המידה - וזכורת היתה, כנראה, תרומתו היעקרת להיסטוריה של המאה ה־20. הכוח הצבאי הסובייטי נבנה

בהתמדה, תוך פגיעה קשה במשק הסובייטי המעורער. בעזרת כוח זה נעשו נסיונות וזירים להרחיב את אחיות ברית-המועצות במקור מות שונים בעולם. התוצאות היו גיב, פה ושם היו כישלונות. באפ־ריקה היו הישגים, אך רובם נמסו. במרחב הערבי ספג הכוח הסובייטי מכות רבות, ובסוף התקופה נותרו רק שרידים מן ההשפעה הסובייטית. שהגיעה לשיאה בימי ניקיטה כרושצ'וב. האיש שהודח על-ידי ברז'נייב וחבריו.

שקועים בבוקר. לזכותו של ברז'נייב יש לרשום את התחלת ההפשרה בין שתי מעצמות-העל, כאשר הנשיא ריצ'ארד ניקסון ביקר במוסקוה. בימי האחרונים פעל ברז'נייב גם להשגת הפשרה בין שני הענקים הקומוניסטיים - ארץ-הסובייטים וסין העממית.

את כל הירושה הזאת, על ההישגים וההכישלונות, הוריש ברז'נייב ליורשיו, בהנהגתו (לפחות לסי שעה) של יורי אנדרופוב. כמו ברז'נייב עצמו, זהו איש-מנגנון ותוקן וקשיש, שלא הבריך לפני שעלה לשלטון.

לישראל יכול היה שינוי זה לתת הזדמנות לפתיחת שערים, השבוע היה מקום לעשיית מחוזה ישראלית כלפי המישטר הסובייטי, כדי לשים קץ למצב העגום של ניתוק-קשרים בין שתי המדינות.

לשום ממשלה נבונה לא יכול להיות עניין בהמשכו של מצב שבו היא תלויה כל-כולה במעצמת-אחת, בלי כל יכולת של תמיכה מרוץ. לכן יש לישראל אינטרס בהתקדמות לקראת חידוש הקשרים, ואילו הנהגת ברית-המועצות החרטה, בלי ספק, פעמים רבות על המעשה הפזיז של ניתוק קשרים עם ישראל המונע מן המעצמה הסובייטית חופש-תימרון מדיני בי מרחב זה.

אולם ישראל היתה שקועה השבוע עמוק-עמוק בבוק של לבנון, ודעתה לא היתה פנויה ליוזמות מדיניות נועזות.